

LIETUVOS RESPUBLIKOS STATYBOS ĮSTATYMO NR. I-1240 2, 8, 12, 14, 17, 18, 22, 24, 27, 27¹, 28, 29, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 47, 51, 55 STRAIPSNIŲ IR 1 PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 11¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS TERITORIJŲ PLANAVIMO IR STATYBOS VALSTYBINĖS PRIEŽIŪROS ĮSTATYMO NR. XII-459 11, 16, 26¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ARCHITEKTŪROS ĮSTATYMO NR. XIII-425 18 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 2, 8, 12, 14, 17, 18, 22, 24, 27, 27¹, 28, 29, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 47, 51, 55 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 11¹ straipsniu įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) tikslas – užtikrinti Lietuvos atstovavimą, veiksmų koordinavimą ir dalyvavimą įgyvendinant paramos nuo karo, stichinių ir kitų nelaimių nukentėjusių valstybių infrastruktūros ir kitų objektų atstatymo iniciatyvas, statybos sektoriaus pažangos ir plėtros skatinimo politikos įgyvendinimą numatant už tai atsakingą subjektą – Vyriausybės įgaliotą įstaigą, ir priskiriant jai atitinkamas funkcijas, gerinti statinių projektavimo, statybos darbų kokybę per efektyvesnę statybos dalyvių atitikties kvalifikaciniams reikalavimams priežiūrą, statybos produktų eksploatacinių savybių pastovumą vertinančių ir tikrinančių bandymo laboratorijų, sertifikavimo įstaigų, techninio vertinimo įstaigų (toliau – TVĮ) vertinimą, paskyrimą, koordinavimą, stebėseną, paskyrimo galiojimo sustabdymo panaikinimą ir paskyrimo panaikinimą, išsamiai apibrėžti galimą ūkio ar mišriu būdu atliekamų statybos darbų mastą ir subjektus, plėsti paslaugų tvirtinant deklaracijos apie statybos užbaigimą ar pažymos apie statinio statybą be nukrypimų nuo esminių statinio projekto sprendinių teikimo konkurencinę aplinką ir mažinti šių paslaugų kainą bei aiškiai išskirti ypatingųjų ir neypatingųjų statinių statybos užbaigimo procedūras, atsakyti poreikio statinio (dalies) ekspertizės rangovui tvirtinti deklaraciją apie statybos užbaigimą, keičiant statinių ar jų dalies paskirtį, kai atliekami tik statinio paprastojo remonto darbai arba statybos darbai iš viso neatliekami, taip pat nesudėtingųjų statinių, kuriems nereikalingas statybą leidžiantis dokumentas atvejais, nustatyti, kad statinio projekto (dalies) ekspertizės, statinio (dalies) ekspertizės rangovas ar jo paskirtas statinio projekto (dalies) ekspertizės vadovas ar statinio (dalies) ekspertizės vadovas, tikrinantis statytojo pateiktus dokumentus, turi nusišalinti nuo šio darbo tais atvejais, jeigu ji sieja artimų asmenų, kurie suprantami taip, kaip tai apibrėžta Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme, ryšiai su statytoju (užsakovu), kai statytojas (užsakovas) yra fizinis asmuo, arba su statytojo (užsakovo) vadovu ar dalininku, kai statytojas (užsakovas) yra juridinis asmuo, nustatyti, kad kitam ekspertizės rangovui perėmus atlikti projekto ar statinio ekspertizės atlikimą, turėtų būti atsižvelgiama į pirminę ekspertizę atlikusio ekspertizės rangovo pateiktas pastabas arba pastabos turėtų būti argumentuotai atmetamos, atsakyti teisės aktuose Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai prie Aplinkos ministerijos (toliau – VTPSI) nustatytos statybą leidžiančio dokumento (toliau – SLD) išdavimo funkcijos, kai to nustatytais terminais ir sąlygomis neatlieka atitinkama savivaldybės administracija, nustatyti, kad statinio statybos rangovas gali užsiimti statyba be statybos rangos sutarties, kai statytojas (užsakovas) kartu yra ir statybos rangovas, nustatyti, kad jei tikrinant statinio projektą savivaldybės administracija nustato, kad gali būti pažeisti esminiai statinio architektūros reikalavimai nurodyti Statybos įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje, ji turi kreiptis į regioninę architektūros tarybą, sudaromą Architektūros įstatymo nustatyta tvarka, su prašymu įvertinti, ar statinio projektas atitinka Statybos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies reikalavimus, patikslinti nuostatas dėl privalomojo nurodymo atlikti statinio ekspertizę surašymo, apibrėžti rekonstravimo sąvokos taikymo sąlygas, patikslinti įmokos už savavališkos statybos įteisinimą apskaičiavimo formulę bei principus, atsižvelgiant į 2023 m. balandžio 1 d. įsigaliosiančio Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 pakeitimo įstatymo nuostatas patikslinti Statybos įstatymo nuostatas, patikslinti nuostatas nurodant, kad deklaracijos apie statybos

užbaigimą tvirtinimas ir pažymos apie statinio statybą be nukrypimų nuo esminių statinio projekto sprendinių tvirtinimas nelaikytinos administracinėmis paslaugomis bei patikslinti ir papildyti teisinius pagrindus, kuomet kitas projektuotojas, neprojektavęs statinio, turi teisę vykdyti statinio projekto vykdymo priežiūrą, tokiu būdu palengvinant perkančiosioms organizacijoms ar pirkimų subjektams statinio projekto vykdymo priežiūros paslaugų įsigijimą.

Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo Nr. XII-459 11, 16, 26¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau - Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo pakeitimo projektas) tikslas –patikslinti statybos užbaigimo akto surašymo procedūras, įstatyme reglamentuoti, kad statybos užbaigimo procedūrų terminus ir tvarką nustato aplinkos ministras, ir atsisakyti reguliavimo, kai komisijos darbo metu nustatyti pažeidimai šalinami VTPSI surašomo privalomojo nurodymo pagrindu, nors pažeidimai dažnai nustatomi kitų institucijų veiklos srityse, o jų ir VTPSI veiklą reglamentuojantys teisės aktai nustato atskirą pažeidimų fiksavimo, šalinimo ar administracinės atsakomybės taikymo tvarką.

Įstatymų projekto uždaviniai:

1) priskirti Vyriausybės įgaliotai įstaigai funkcijas, kurių tikslas – užtikrinti Lietuvos atstovavimą ir dalyvavimą įgyvendinant paramos nuo karo, stichinių ir kitų nelaimių nukentėjusių valstybių infrastruktūros ir kitų objektų atstatymo iniciatyvas, statybos sektoriaus pažangos ir plėtros skatinimo politikos įgyvendinimą;

2) papildyti nuostatomis, įgalinančiomis Vyriausybės įgaliotą įstaigą efektyviau atlikti statybos dalyvių, teismo ekspertų, įrašytų į teismo ekspertų sąrašą, pastatų energinio naudingumo sertifikavimo ekspertų atitikties kvalifikaciniais reikalavimams veiklos priežiūrą;

3) nustatyti, kad Vyriausybės įgaliota įstaiga atlieka bandymų laboratorijų ar sertifikavimo įstaigų, siekiančių būti paskirtomis atlikti trečiųjų šalių užduotis vertinant ir tikrinant darniosios ir nedarniosios srities statybos produktų eksploatacinių savybių pastovumą (toliau – paskirtoji įstaiga), paskyrimą, paskyrimo galiojimo sustabdymą, paskyrimo galiojimo sustabdymo panaikinimą ir paskyrimo panaikinimą, aplinkos ministro nustatyta tvarka;

4) nustatyti, kad Vyriausybės įgaliota įstaiga atlieka techninio vertinimo įstaigų, siekiančių Lietuvos Respublikoje būti paskirtomis pagal 2015 m. gruodžio 10 d. įsakymą Nr. D1-901 „Dėl Statybos techninio reglamento STR 1.01.04:2015 „Statybos produktų, neturinčių darnių techninių specifikacijų, eksploatacinių savybių pastovumo vertinimas, tikrinimas ir deklaravimas. bandymų laboratorijų ir sertifikavimo įstaigų paskyrimas. nacionaliniai techniniai įvertinimai ir techninio vertinimo įstaigų paskyrimas ir paskelbimas“ patvirtinimo“ (toliau – STR 1.01.04:2015) ir (arba) 2011 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 305/2011, kuriuo nustatomos suderintos statybos produktų rinkodaros sąlygos ir panaikinama Tarybos direktyva 89/106/EEB, pageidaujama statybos produktų sričiai ar sritims rengti ir išduoti atitinkamai nacionalinius techninius įvertinimus (toliau –NTĮ) ir (arba) Europos techninius įvertinimus (toliau – ETĮ) (toliau – TVĮ), vertinimą, paskyrimą, jų veiklos ir kompetencijos stebėseną, paskyrimo galiojimo sustabdymą, paskyrimo galiojimo sustabdymo panaikinimą ir paskyrimo panaikinimą, aplinkos ministro nustatyta tvarka;

5) nustatyti, kad Vyriausybės įgaliota įstaiga pripažįsta užsienyje įgytas statybos inžinieriaus profesines kvalifikacijas aplinkos ministro nustatyta tvarka;

6) numatyti minėtų Vyriausybės įgaliotos įstaigos funkcijų finansavimo šaltinius;

7) praplėsti subjektų, galinčių teikti paslaugas tvirtinant deklaracijos apie statybos užbaigimą ar pažymą apie statinio statybą be nukrypimų nuo esminių statinio projekto sprendinių, ratą (apimtis išplečiama: projekto ekspertizės vadovai –123; projekto dalies ekspertizės vadovai - 355; statinio ekspertizės vadovai - 137 statinio dalies ekspertizės vadovai – 212);

8) patikslinti nuostatas dėl ekspertizės rangovo pareigų ir teisių bei nurodyti statinio (dalies) ekspertizės rangovo ir statinio projekto (dalies) ekspertizės rangovo, statinio (dalies) ekspertizės vadovo ir statinio projekto (dalies) ekspertizės vadovo nusišalinimo pagrindus bei atsakomybę;

9) sugriežtinti atsakomybę už teisės aktų, nustatančių statinio statybos užbaigimo ar pažymos apie statinio statybą be nukrypimų nuo esminių statinio projekto sprendinių tvirtinimo reikalavimų, pažeidimus;

10) numatyti, kad ūkio ar mišrų statybos organizavimo būdą turi teisę pasirinkti fiziniai asmenys, statantys naują, rekonstruojantys, remontuojantys ar griauinantys, vienbutį gyvenamąjį namą iki 300 m² ar nesudėtingąjį statinį ir jų priklausinius, taip pat aiškiau apibrėžti juridinių asmenų savo rizika, nesudarius statybos rangos sutarties, statomų statinių statybos organizavimo galimybes;

11) aiškiai išskirti ypatingųjų ir neypatingųjų statinių statybos užbaigimo procedūras;

12) atsisakyti teisės aktuose VTPSI nustatytos statybą leidžiančio dokumento išdavimo funkcijos, kai to nustatytais terminais ir sąlygomis neatlieka atitinkama savivaldybės administracija;

13) nustatyti, kad jei tikrindama statinio projektą savivaldybės administracija nustato, kad gali būti pažeisti esminiai statinio architektūros reikalavimai nurodyti šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje, ji turi kreiptis į regioninę architektūros tarybą, sudaromą Architektūros įstatymo nustatyta tvarka, su prašymu įvertinti, ar statinio projektas atitinka šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalies reikalavimus;

14) apibrėžti rekonstravimo sąvokos taikymo pastatams sąlygas;

15) patikslinti įmokos už savavališkos statybos įteisinimą apskaičiavimo formulę ir principus;

16) patikslinti nuostatas dėl privalomojo nurodymo atlikti statinio ekspertizę surašymo;

17) patikslinti Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymą, jame numatant, kad statybos užbaigimo procedūrų terminus, procedūras vykdančių subjektų patikrinimo apimtis ir tvarką nustato aplinkos ministras, patikslinti statybos užbaigimo akto surašymo procedūras;

18) patikslinti Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymą, atsisakant reguliavimo, kai komisijos darbo metu nustatyti pažeidimai šalinami VTPSI surašomo privalomojo nurodymo pagrindu, nors pažeidimai dažnai nustatomi kitų institucijų veiklos srityse, o jų ir VTPSI veiklą reglamentuojantys teisės aktai nustato atskirą pažeidimų fiksavimo, šalinimo ar administracinės atsakomybės taikymo tvarką.

Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys:

1. Padėdama Ukrainai, patiriančiai Rusijos Federacijos ir Baltarusijos Respublikos karinę agresiją, Lietuva turi aktyviai įsitraukti atstatant okupantų sunaikintą kritiškai svarbią Ukrainos infrastruktūrą, statinius ir daryti tai intensyviai koordinuodama veiksmus su kitomis ES valstybėmis narėmis, Ukrainos nacionalinėmis institucijomis, verslu, kitais suinteresuotaisiais. Tokios paramos teikimas reikalauja aiškos institucinės lyderystės ir išteklių. Lietuvos Respublikoje nėra subjektų, kurie pagal funkcijas užtikrintų Lietuvos atstovavimą, veiksmų koordinavimą ir dalyvavimą įgyvendinant paramos nuo karo, stichinių ir kitų nelaimių nukentėjusių valstybių infrastruktūros ir kitų objektų atstatymo iniciatyvas.

2. Lietuvos Respublikoje nėra subjektų, kurie įgyvendintų valstybės statybos sektoriaus pažangos ir plėtros skatinimo politiką, o tai iš esmės stabdo Lietuvos statybos sektoriui reikalingų iniciatyvų, kuriose reikalinga sektorių telkianti viešojo sektoriaus lyderystė, įgyvendinimą, pvz., tolygią statinio informacinio modeliavimo metodų taikymo plėtrą, medienos ir kitų atsinaujinančios kilmės organinių medžiagų naudojimo skatinimo statinių konstrukcijose politikos įgyvendinimą, taip didinant Lietuvos statybos sektoriaus konkurencingumą, sudarant prielaidas inovacijų, žinių, didesnės pridėtinės vertės kūrimui. Šiam tikslui pasiekti būtina rodyti telkiančią lyderystę, inicijuoti diskusijas, užtikrinant pokyčių įgyvendinimą ir valdymą, šviesti ir konsultuoti suinteresuotus subjektus.

3. Vyriausybės įgaliotai įstaigai Lietuvos Respublikos statybos įstatymu nustatytos viešojo administravimo funkcijos statybos dalyvių, pastatų energinio naudingumo sertifikavimo ekspertų atestavimo, pastatų energinio naudingumo sertifikavimo priežiūros srityje, tačiau minėtų subjektų veiklos priežiūros funkcijų aprėptis, joms skiriami ištekliai yra minimalūs ir riboja prielaidas greitai, efektyviai siekti ambicingesnių statinių projektavimo, statybos darbų kokybės gerinimo tikslų per veiksmingesnę minėtų subjektų atitikties kvalifikaciniais reikalavimams priežiūrą.

4. Lietuvos Respublikoje nėra subjektų, kurie vykdytų sisteminę statybos ir su juo susijusiuose sektoriuose vykstančių procesų ir politikos formavimo sprendimų įgyvendinimo stebėseną, atliktų tyrimus, analizes reikalingus visuomenei aktualiems valstybės politikos statybos srityje formavimo ir įgyvendinimo sprendimams pagrįsti ir priimti.

5. Šiuo metu vykdant statybą ūkio ar mišriu būdu, praktikoje dažnai kyla neaiškumų, kai nurodoma, kad statinys statomas ūkio ar mišriu būdu, tačiau paprastai tokiu būdu atliekama tik dalis statybos darbų, o sudėtingesni, reikalaujantys specialiųjų žinių, papildomos įrangos ir pajėgumų darbai, kurių asmuo negali įvykdyti savo jėgomis, atliekami pasitelkiant rangovinių statybos organizacijų ar atitinkamai veiklai verslo liudijimus turinčių asmenų pagalbą už tai atsiskaitant. Atsižvelgiant į tai, kyla poreikis detaliau reglamentuoti statybos ūkio ar mišriu būdu savo jėgomis leidžiamų atlikti statybos darbų apimtį.

6. Atsižvelgiant į teismų suformuotą praktiką, kad rekonstrukcija galima, jei numatytoje statyti vietoje yra pamato ar perdangos elementas, apibrėžtos rekonstravimo sąvokos taikymo pastatams sąlygos.

7. Atsižvelgiant į 2023 m. balandžio 1 d. įsigaliosiančio Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 pakeitimo įstatymo nuostatas patikslinti Statybos įstatymo nuostatas.

7. 2022 m. gegužės 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos statybos įstatymo pakeitimai, kai deklaracijos apie statybos užbaigimą ar pažymos apie statinio statybą be nukrypimų nuo esminių statinio projekto sprendinių tvirtinimo funkciją, kurią iki šio termino atliko VTPSI, pradėjo atlikti statinio (dalies) ekspertizės rangovai, teikdami atitinkamą paslaugą. Šių statinio (dalies) ekspertizės rangovų teikiamų paslaugų rinkos kaina paslaugos gavėjų vertinimu yra per aukšta.

8. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2022 m. birželio 23 d. antikorupcinio vertinimo išvada Nr. 4-01-5309 „Dėl statybos užbaigimo surašant deklaraciją procedūrą reglamentuojančių teisės aktų“ ir Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2022 m. birželio 3 d. korupcijos rizikos analizė Nr. 4-01-4700 „Dėl korupcijos rizikos analizės Vilniaus miesto savivaldybėje statybą leidžiančių dokumentų išdavimo srityje“¹, Šešėlinės ekonomikos mažinimo koordinavimo komisijos, Finansinių nusikaltimų tarnybos, Valstybinės mokesčių inspekcijos bei kitų institucijų išsakytos pastabos ir siūlymai.

9. Šiuo metu Lietuvos Respublikos statybos įstatymo (toliau – SI) 36 straipsnio 3 dalis nustato, kad kitas projektuotojas, neprojektavęs statinio, gali vykdyti statinio projekto vykdymo priežiūrą šiais atvejais:

- kai yra projektuotojo rašytinis sutikimas;
- kai projektą parengusi projektavimo įmonė, statinio projektuotojas fizinis asmuo jau nesiverčia projektavimo veikla;
- projektavimo įmonėje nebedirba statinio projekto priežiūros vadovas, turintis teisę vadovauti atitinkamai veiklai;
- projektuotojas nevykdo ar pažeidžia statinio projekto vykdymo priežiūros reikalavimus (nustatytus Vyriausybės įgalios institucijos).

Pažymėtina, kad valstybės įmonės ir kitos valstybės kontroliuojamos įmonės yra perkančiosios organizacijos ar pirkimų subjektai ir projektavimo bei projekto vykdymo priežiūros paslaugas privalo įsigyti viešųjų pirkimų būdu pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymą (toliau – VPI) arba Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų įstatymą (toliau – PI).

Įgyvendinant sudėtingus infrastruktūros projektus pasitaiko atvejų, kai nuo projektavimo darbų pradžios iki statybos darbų ir statinio statybos projekto vykdymo priežiūros pradžios praeina keleri metai. Per tokį laikotarpį gali neigiama linkme pasikeisti projektuotojo, rengusio statinio projektą, finansinė padėtis, teisinis statusas, ekonominis, techninis ir profesinis pajėgumas.

Perkančiosios organizacijos, pirkdamos projektavimo ir projekto vykdymo priežiūros paslaugas pagal VPI, privalo tiekėjų atžvilgiu iškelti VPI 46 straipsnyje numatytus tiekėjų pašalinimo

¹ <https://www.stt.lt/data/public/uploads/2022/06/kra-vilniaus-miesto-savivaldybes-sld.pdf>

iš pirkimo procedūros pagrindus (VPĮ 46 straipsnio 6 dalyje numatyti pašalinimo pagrindai nėra privalomi, bet perkančioji organizacija turi teisę juos kelti).

Pagal VPĮ 47 straipsnio 1 dalį, perkančioji organizacija privalo išsiaiškinti, ar tiekėjas yra kompetentingas, patikimas ir pajėgus įvykdyti pirkimo sąlygas. Vykdydamos VPĮ 47 straipsnio 1 dalies reikalavimus, perkančiosios organizacijos projektavimo ir projekto vykdymo priežiūros paslaugų pirkimo dokumentuose tiekėjams taip pat nustato teisės verstis atitinkama veikla, finansinio ir ekonominio pajėgumo bei techninio ir profesinio pajėgumo kvalifikacinius reikalavimus.

Perkančiosios organizacijos, vadovaudamosi statybos techninio reglamento STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 2 d. įsakymu Nr. D1-848 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“ patvirtinimo“ (toliau – statybos techninis reglamentas STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“, 77 punkto, VPĮ 46 ir 47 straipsnių reikalavimais bei siekdamas valdyti ilgalaikių projektavimo ir projekto vykdymo priežiūros paslaugų sutarčių rizikas, pirkimo dokumentuose bei viešojo paslaugų pirkimo–pardavimo sutartyse tiekėjams nustato reikalavimus, numatančius, kad pastarųjų atžvilgiu negali egzistuoti tiekėjų pašalinimo pagrindai, taip pat, kad tiekėjai privalo atitikti iškeltus kvalifikacinius reikalavimus ne tik projektavimo paslaugų teikimo, bet ir projekto vykdymo priežiūros paslaugų teikimo metu.

Praktikoje pasitaiko atvejų, kai iki statinio statybos projekto vykdymo priežiūros paslaugų sutarties sudarymo ir minėtų paslaugų teikimo pradžios, projektuotojo (tiekėjo) atžvilgiu atsiranda tiekėjų pašalinimo pagrindai (iškeliamas restruktūrizavimo ar bankroto byla, pradedamos likvidavimo procedūros, padaromi konkurencijos teisės pažeidimai ir kt.), dėl ko projektuotojas (tiekėjas) nebeatitinka finansinio ir ekonominio pajėgumo bei techninio ir profesinio pajėgumo kvalifikacinių reikalavimų, tačiau projektuotojo atžvilgiu nėra pagrindų, numatytų SĮ 36 straipsnio 3 dalyje, suteikiančių teisę pavesti statinio projekto vykdymo priežiūrą atlikti kitam statytojo (užsakovo) pasirinktam statinio projektuotojui, nerengusiam statinio projekto, o projektuotojas, parengęs statinio projektą, atsisako suteikti SĮ 36 straipsnio 3 dalyje numatytą sutikimą.

Tokiais atvejais statytojai (užsakovai), kurie yra perkančiosios organizacijos, patenka į dviprasmišką padėtį – viena vertus, SĮ ir kiti statybos teisinius santykius reglamentuojantys teisės aktai statytoją (užsakovą) įpareigoja sudaryti statinio statybos projekto vykdymo priežiūros paslaugų sutartį su projektuotoju, parengusiu statinio projektą, kita vertus, statytojas (užsakovas) pagal VPĮ ir jo pagrindu sudarytos projektavimo rangos sutarties nuostatas (sąlygas) negali tęsti sutartinių santykių ir sudaryti projekto vykdymo priežiūros paslaugų teikimo sutarties su projektuotoju, parengusiu statinio projektą, nes šis nebeatitinka VPĮ ir jo pagrindu sudarytos projektavimo rangos sutarties reikalavimų.

Be to, pagal SĮ 36 straipsnio 3 dalį, jeigu statinio projektuotojas nevykdo ar pažeidžia statinio projekto vykdymo priežiūros reikalavimus (nustatytus Vyriausybės įgaliotos institucijos), statytojas (užsakovas) turi teisę nutraukti statinio projekto vykdymo priežiūros sutartį ar pasirinkti kitą statinio projektuotoją (neprojektavusį statomo statinio) šiai priežiūrai atlikti. Pastebėtina, kad minėtoje SĮ normoje nenumatyta, ar statytojas (užsakovas), sudaręs su projektuotoju projektavimo rangos darbų sutartį, turi teisę projekto vykdymo priežiūros vykdymui pasitelkti kitą projektuotoją, jeigu projektuotojas, rengęs statinio projektą, netinkamai, nekokybiškai, nesilaikydamas teisės aktuose ir sutartyje nustatytų reikalavimų teikė projektavimo paslaugas. Galiojantis reglamentavimas leidžia susidaryti situacijoms, kai statytojas (užsakovas) projekto vykdymo priežiūros paslaugoms teikti privalo samdyti projektuotoją, kuris netinkamai, ne laiku ir nekokybiškai teikė pačias projektavimo paslaugas, nors nepažeidė projekto vykdymo priežiūros reikalavimų.

Įstatymo projektu siūloma papildomai numatyti, kad statinio projekto vykdymo priežiūrą statybos metu gali atlikti kitas statytojo pasirinktas, bet statinio neprojektavęs, projektuotojas, kai statytojas (užsakovas), būdamas perkančioji organizacija arba perkantysis subjektas, vadovaudamasis VPĮ arba PĮ nuostatomis, negali sudaryti statinio projekto vykdymo priežiūros paslaugų sutarties su projektuotoju, parengusiu statinio projektą.

10. VTPSI vykdydžius deklaracijų ir pažymų tvirtinimo funkcijas (iki 2022 m. gegužės 1 d.), statytojų (užsakovų) mokama rinkliava nepadengdavo visų šių paslaugų teikimo sąnaudų. Rinkliavos dydžio iš esmės neatitinkančios sąnaudos apimdavo ne tik deklaracijas ar pažymos tvirtinimą, bet ir dalyvavimą teisiniuose ginčiuose šią veiklą finansuojant valstybės biudžeto lėšomis.

Aplinkos ministerijos žiniomis, deklaracijų ir pažymų tvirtinimo paslaugos kainos priklauso nuo jų suteikimo greičio, statinio (pastatas, inžinerinis statinys), jo kategorijos, paskirties (pvz., vieno, dviejų butų gyvenamųjų pastatų atveju deklaracijos tvirtinimo paslaugos kainos svyruoja nuo 300 iki 500 Eur su PVM, pažymos, – nuo 200 iki 300 Eur su PVM).

Praplėstas deklaracijas apie statinio statybos užbaigimą ar pažymas apie statinio statybą be nukrypimų nuo esminių statinio projekto sprendinių tvirtinančių subjektų ratas leis pasitelkti daugiau statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovų, kuris sudarys prielaidas didinti paslaugų pasiūlą ir šių šias paslaugas teikiančių subjektų konkurenciją (apimtis išplečiama: projekto ekspertizės vadovai – 123; projekto dalies ekspertizės vadovai – 355, prie šiuo metu esančių 137 statinio ekspertizės vadovų ir 212 statinio dalies ekspertizės vadovų).

11. Patikslinti nuostatas nurodant, kad deklaracijos apie statybos užbaigimą tvirtinimas ir pažymos apie statinio statybą be nukrypimų nuo esminių statinio projekto sprendinių tvirtinimas nėra administracinės paslaugos.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektų iniciatorė – Aplinkos ministerija. Įstatymų projektus parengė Aplinkos ministerijos Statybos ir teritorijų planavimo politikos grupė, vadovas Dainius Čergelis, tel. 8 616 98137, el. p. dainius.cergelis@am.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Lietuvos Respublikos statybos įstatyme nustatyta, kad Statybos sektoriaus vystymo agentūra atlieka statybos dalyvių, pastatų energinio naudingumo sertifikavimo ekspertų atestavimo, pastatų energinio naudingumo sertifikavimo priežiūros funkcijas. Statybos sektoriaus vystymo agentūra aplinkos ministro nustatyta tvarka šviečia, konsultuoja fizinius ir juridinius asmenis ir nagrinėja prašymus, skundus statinių minėtų subjektų kvalifikacinių reikalavimų, kvalifikacijos atestatų ir kilmės valstybėje turimos teisės pripažinimo dokumentų išdavimo, keitimo, galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir galiojimo panaikinimo klausimais, atlieka šių vadovų atitikties kvalifikaciniams reikalavimams stebėseną.

Aplinkos ministerija, aplinkos ministro nustatyta tvarka, atlieka paskirtųjų įstaigų paskyrimą, paskyrimo galiojimo sustabdymą, paskyrimo galiojimo sustabdymo panaikinimą ir paskyrimo panaikinimą ir TVĮ vertinimą, paskyrimą, jų veiklos ir kompetencijos stebėseną, paskyrimo galiojimo sustabdymą, paskyrimo galiojimo sustabdymo panaikinimą ir paskyrimo panaikinimą.

Teisės aktai nenumato subjekto, kuris įgyvendintų valstybės statybos sektoriaus pažangos ir plėtros skatinimo politiką ar vykdytų sisteminę statybos ir su juo susijusiuose sektoriuose vykstančių procesų ir politikos formavimo sprendimų įgyvendinimo stebėseną, atliktų tyrimus, analizes reikalingus visuomenei aktualiems valstybės politikos statybos srityje formavimo ir įgyvendinimo sprendimams pagrįsti ir priimti.

Lietuvos Respublikos statybos įstatyme pateiktas tik statybos ūkio būdu apibrėžimas ir nustatyta, kad statytojas (užsakovas) turi teisę pasirinkti statybos organizavimo būdą nedetalizuojant minėtos situacijos nei įstatyme nei jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose.

Šiuo metu paslaugą tvirtinti deklaraciją apie statybos užbaigimą ar pažymos apie statinio statybą be nukrypimų nuo esminių statinio projekto sprendinių išdavimą turi teisę teikti statinio (dalies) ekspertizės rangovai. Statinio projekto (dalies) rangovams tokia teisė nenustatyta.

Statybos įstatyme numatoma, kad statytojas (užsakovas) turi teisę kreiptis į VTPSI su prašymu išduoti statybą leidžiantį dokumentą, jeigu jis nesutinka su tuo, kad, visiems statinio projektą

tikrinusiems subjektams šiam statinio projektui pritarus, statybą leidžiantį dokumentą atsisakoma išduoti, per 10 darbo dienų nuo atsisakymo išduoti statybą leidžiantį dokumentą gavimo dienos.

Teisės aktai nenumato, kad statinio (dalies) ekspertizės rangovu, statinio projekto (dalies) ekspertizės rangovu, statinio (dalies) ekspertizės vadovu (vadovais) ar statinio projekto (dalies) ekspertizės vadovu negali būti asmuo, kurį sieja artimų asmenų, kurie suprantami taip, kaip tai apibrėžta Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme, ryšiai su statytoju (užsakovu), kai statytojas (užsakovas) yra fizinis asmuo, arba su statytojo (užsakovo) vadovu ar dalininku, kai statytojas (užsakovas) yra juridinis asmuo, taip pat nenumatoma, kad kitam ekspertizės rangovui perėmus atlikti projekto ar statinio ekspertizės atlikimą, turėtų būti atsižvelgiama į pirminę ekspertizę atlikusio ekspertizės rangovo pateiktas pastabas arba pastabos turėtų būti argumentuotai atmetamos.

Statybos įstatymas numato, kad deklaracija apie statybos užbaigimą surašoma, statinio (dalies) ekspertizės rangovas tvirtina deklaraciją apie statybos užbaigimą ir ši deklaracija Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje „Infostatyba“ registruojama šiais atvejais: 1) užbaigus ypatingųjų statinių pagal aplinkos ministro patvirtintą sąrašą, kurių statybai buvo išduoti Statybos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nurodyti statybą leidžiantys dokumentai, statybą; 2) keičiant statinių ar jų dalies paskirtį, kai atliekami tik statinio paprastojo remonto darbai arba statybos darbai iš viso neatliekami, ar užbaigus kitus, negu nurodyti statybos įstatymo 28 straipsnio 2 dalyje ir 3 dalies 1 punkte, statybos darbus, kuriems buvo išduoti Statybos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1–7 punktuose nurodyti statybą leidžiantys dokumentai.

Teisės aktai nenumato, kad statinio statybos rangovas gali užsiimti statyba be statybos rangos sutarties, kai statytojas (užsakovas) kartu yra ir statybos rangovas.

Teisės aktai nenumato, kad jei tikrindama statinio projektą savivaldybės administracija nustato, kad gali būti pažeisti esminiai statinio architektūros reikalavimai nurodyti šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje, ji turi kreiptis į regioninę architektūros tarybą, sudaromą Architektūros įstatymo nustatyta tvarka, su prašymu įvertinti, ar statinio projektas atitinka šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalies reikalavimus.

Šiuo metu galiojančiame Lietuvos Respublikos statybos įstatyme nustatyta savivaldybės administracijos direktoriaus, kaip savivaldybės vykdomosios institucijos, kompetencija. 2023 m. balandžio 1 d. įsigalios Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 pakeitimo įstatymu Nr. XIV-1268 nauja redakcija išdėstyta Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas (toliau – naujos redakcijos VSI), kuriame bus įtvirtintas kokybiškai naujas vietos savivaldos modelis. Pagal naujos redakcijos VSI 3 straipsnio 3 dalį, savivaldybės vykdomoji institucija yra meras, o savivaldybės administracijos direktorius yra tik įstaigos – savivaldybės administracijos – vadovas (VSI 34 straipsnio 1 dalis), atskaitingas savivaldybės merui.

Šiuo metu SI 36 straipsnio 3 dalis nustato, kad statinio projekto vykdymo priežiūrą (statybos metu) statinio projektuotojo pavedimu atlieka statinio projekto rengėjas pagal statytojo (užsakovo) ir statinio projektuotojo sutartį. Statinio projektuotojo rašytiniu sutikimu arba kai statinio projektuotojo nebėra (nebeveikia statinio projektą parengusi projektavimo įmonė, statinio projektuotojas fizinis asmuo jau nesiverčia projektavimo veikla, neturi šios veiklos verslo liudijimo ar statinio projekto vadovo atestato arba yra miręs), statinio projekto vykdymo priežiūrą gali atlikti kitas statytojo (užsakovo) pasirinktas statinio projektuotojas. Jeigu statinio projektuotojas nevykdo ar pažeidžia statinio projekto vykdymo priežiūros reikalavimus (nustatytus Vyriausybės įgaliotos institucijos), statytojas (užsakovas) turi teisę nutraukti statinio projekto vykdymo priežiūros sutartį ar pasirinkti kitą statinio projektuotoją (neprojektavusį statomo statinio) šiai priežiūrai atlikti.

Įstatymo projektu yra keičiama Įstatymo projekto 1 priede esanti formulė Pasikeitus teisiniam reguliavimui keistųsi mokėtinos sumos. Skaičiavimai dėl įmokos dydžio:

1 Neypatingo statinio nauja statyba, pastačius pamatus, įmokos apskaičiavimas:

Galiojantis reguliavimas

$V^2 = 10000 \text{ Eur}$

$I = V^2 / 144810$

$I = 100\,000\,000 / 144810 = 690$ Eur, Mokama įmoka 690 Eur.

Siūlomas reguliavimas

$V^2 = 10000$ Eur

$I = x + y + V^2 / 200000$

$I = 500 + 2000 + 100\,000\,000 / 200000 = 3000$ Eur, Mokama įmoka 3000 Eur

2 Ypatingojo statinio (daugiabučio gyvenamojo namo 2500 m²) nauja statyba, pastačius pamatus ir pirmojo aukšto sienas, įmokos apskaičiavimas:

Galiojantis reguliavimas

$V^2 = 100000$ Eur

$I = V^2 / 144810$

$I = 100\,000\,00000 / 144810 = 69056$ Eur, Mokama įmoka 69056 Eur.

Siūlomas reguliavimas

$V^2 = 100000$ Eur

$I = x + y + V^2 / 200000$

$I = 5000 + 2000 + 100\,000\,00000 / 200000 = 57000$ Eur, Mokama įmoka 57000 Eur

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad Vyriausybės įgaliota įstaiga vykdo šias funkcijas:

1) dalyvauja planuojant, koordinuojant ir (ar) įgyvendinant su planavimo, statybos technine veikla susijusius paramos atkuriant nuo karo, stichinių ir kitų nelaimių nukentėjusių valstybių infrastruktūros ir kitus objektus, teritorijas, projektus, priemones;

2) rengia, įgyvendina arba dalyvauja rengiant ir (ar) įgyvendinant statybos sektoriaus pažangos ir plėtros skatinimo projektus, priemones nacionaliniu ir (ar) tarptautiniu lygmeniu;

3) atlieka statinių statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovų (išskyrus architektus), pastatų energinio sertifikavimo ekspertų, statybos rangovų, statinio projekto (dalies) ekspertizės ir statinio (dalies) ekspertizės rangovų, kvalifikaciniams reikalavimams, veiklos priežiūrą, apimančią minėtų subjektų atitikties kvalifikaciniams reikalavimams tikrinimą, privalomųjų nurodymų pateikti reikalingą informaciją, dokumentus, pašalinti tikrinant nustatytas neatitiktis teikimą;

4) atlieka statinių statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovų (išskyrus architektus), įrašytų į teismo ekspertų sąrašą ir teikiančių teismo ekspertizės paslaugas, kvalifikacijos, kurios pagrindu asmuo buvo įrašytas į teismo ekspertų sąrašą;

5) pripažįsta užsienyje įgytas statybos inžinieriaus profesines kvalifikacijas aplinkos ministro nustatyta tvarka;

6) kuria, palaiko, tvarko, plėtoja priemones ir (ar) paslaugas, reikalingas statybos sektoriui skaitmeninti, statinio informacinio modeliavimo metodų taikymo plėtrai, jų naudoms vertinti ir stebėti;

7) kuria, tvarko ir teikia su statybos sektoriaus skaitmeninimu susijusius duomenis, klasifikatorius, informaciją, jų tvarkymo priemones ir paslaugas, jas plėtoja ir techniškai aptarnauja jų funkcionavimą;

8) vykdo statybos ir su juo susijusiuose sektoriuose vykstančių procesų stebėseną, vertinimą atsižvelgdama į statybos politikos formavimo ir įgyvendinimo poreikius, rengia ir teikia pasiūlymus politiką formuojančioms institucijoms dėl statybos politikos formavimo ir įgyvendinimo;

9) atlieka tyrimus, reikalingus visuomenei aktualiems valstybės politikos statybos srityje formavimo ir įgyvendinimo sprendimams pagrįsti ir priimti;

10) aplinkos ministro nustatyta tvarka paskiria paskirtąsias įstaigas, sustabdo paskyrimo galiojimą, panaikina paskyrimo galiojimo sustabdymą ir paskyrimą;

11) aplinkos ministro nustatyta tvarka vertina ir stebi techninio vertinimo įstaigų veiklą, paskiria techninio vertinimo įstaigas, sustabdo paskyrimo galiojimą, panaikina paskyrimo galiojimo sustabdymą ir paskyrimą;

12) atlieka šiame ir kituose įstatymuose jai pavestas funkcijas.

Įstatymo projekte siūloma numatyti minėtų funkcijų finansavimo šaltinius, nustatant, kad jos būtų finansuojamos valstybės biudžeto lėšomis, pajamomis, gautomis iš įstaigos vykdomos veiklos, fizinių ar juridinių asmenų teikiamos paramos, kitomis teisėtai gautomis lėšomis.

Laukiama, kad siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos užtikrins Lietuvos atstovavimą, veiksmų koordinavimą ir dalyvavimą įgyvendinant paramos nuo karo, stichinių ir kitų nelaimių nukentėjusių valstybių infrastruktūros ir kitų objektų atstatymo iniciatyvas, statybos sektoriaus pažangos ir plėtros skatinimo politikos įgyvendinimą, pagerins statinių projektavimo, statybos darbų kokybę, paskatins Lietuvos statybos sektoriui reikalingų iniciatyvių, kuriose reikalinga sektorių telkianti viešojo sektoriaus lyderystė, įgyvendinimą, pvz., tolygios statinio informacinio modeliavimo metodų taikymo plėtrą, medienos naudojimo skatinimo statinių konstrukcijose politikos įgyvendinimą, taip didinant Lietuvos statybos sektoriaus konkurencingumą, sudarant prielaidas inovacijų, žinių, didesnės pridėtinės vertės kūrimui.

Vyriausybės įgaliotos įstaigos kompetencijos statybos dalyvių, pastatų energinio naudingumo sertifikavimo ekspertų atestavimo, pastatų energinio naudingumo sertifikavimo priežiūros ir naujai priskiriamų funkcijų apimtyje bus kuriama kompetencijų sinergija, kuri galėtų būti išnaudojama užtikrinant nuo karo, stichinių ir kitų nelaimių nukentėjusių valstybių infrastruktūros ir kitų objektų atsakymo koordinavimą.

Įstatymo projekte išdėstyta pakeitimu, susijusiu su statybos organizavimo būdu, siūloma nustatyti, kad ūkio ar mišrų statybos organizavimo būdą turi teisę pasirinkti fiziniai asmenys, statantys naują, rekonstruojantys, remontuojantys ar griauinantys, vienbutį gyvenamąjį namą iki 300 m² ar nesudėtingąjį statinį ir jų priklausinius. Statinio projekto (dalies) ekspertizės rangovams Įstatymo projekto 2 straipsnyje, kuriuo keičiamas Statybos įstatymo 17 straipsnis, nustačius teisę tvirtinti deklaraciją apie statinio statybos užbaigimą ar pažymą apie statinio statybą be nukrypimų nuo esminių statinio projekto sprendinių, būtų nustatytos naujos statinio projekto (dalies) ekspertizės rangovų funkcijos.

Praplėstas deklaracijas apie statinio statybos užbaigimą ar pažymą apie statinio statybą be nukrypimų nuo esminių statinio projekto sprendinių tvirtinančių subjektų ratas leis pasitelkti daugiau statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovų, kuris sudarys prielaidas didinti paslaugų pasiūlą ir šių šias paslaugas teikiančių subjektų konkurenciją (apimtis išplečiama: projekto ekspertizės vadovai –123; projekto dalies ekspertizės vadovai - 355; statinio ekspertizės vadovai - 137 statinio dalies ekspertizės vadovai – 212.).

Įstatymu nustačius statinio projekto (dalies) ekspertizės rangovams atlikti naujas funkcijas, jų nuosekliai įgyvendinimui ir kontrolei Įstatymo projektu siūloma nustatyti administracinę atsakomybę.

Dėl ypatingųjų statinių rizikingumo Įstatymo projekte siūloma atsakyti išimčių ypatinguosius statinius užbaigti surašant ir tvirtinant deklaraciją apie statybos užbaigimą ir nerengti tokias galimybes sudarančio ypatingųjų statinių sąrašo, taip aiškiai atskiriant ypatingųjų ir neypatingųjų statinių statybos užbaigimo procedūras.

Siekiant procesų skaidrumo Įstatymo projekte nustatyta, kad statinio (dalies) ekspertizės rangovas, statinio projekto (dalies) ekspertizės rangovas bei jo paskirtas statinio (dalies) ekspertizės vadovas ar statinio projekto (dalies) ekspertizės vadovas, tikrinantis statytojo pateiktus dokumentus, turi nusišalinti nuo šio darbo tais atvejais, jeigu jį sieja artimų asmenų, kurie suprantami taip, kaip tai apibrėžta Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme, ryšiai su statytoju (užsakovu), kai statytojas (užsakovas) yra fizinis asmuo, arba su statytojo (užsakovo) vadovu ar dalininku, kai statytojas (užsakovas) yra juridinis asmuo.

Vengiant interesų konflikto ir gerinant atsekamumą Įstatymo projekte nustatyta, kad perėmus kitam ekspertizės rangovui atlikti projekto ar statinio ekspertizę ir deklaracijos apie statybos

užbaigimą tvirtinimą, turėtų būti atsižvelgiama į pirminę ekspertizę atlikusio ekspertizės rangovo informacinėje sistemoje „Infostatyba“ pateiktas pastabas arba pastabos argumentuotai turėtų būti atmetamos.

Atsižvelgiant į tai, kad teisės aktuose nustatyta teisė VTPSI išduoti statybą leidžiantį dokumentą yra galimai nesuderinama su statybos valstybinės priežiūros funkcija ir siekiant atskirti statybos priežiūros ir kontrolės funkcijas, Įstatymo projekte atsisakyta teisės aktuose VTPSI nustatytos statybą leidžiančio dokumento išdavimo funkcijos.

Siekiant supaprastinti statybos procesus, nustatyta, kad statinio statybos rangovas gali užsiimti statyba be statybos rangos sutarties, kai statytojas (užsakovas) kartu yra ir statybos rangovas.

Siekiant didesnio ekspertų įsitraukimo, Įstatymo projekte, nustatyta, kad jei tikrindama statinio projektą savivaldybės administracija nustato, kad gali būti pažeisti esminiai statinio architektūros reikalavimai nurodyti šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje, ji turi kreiptis į regioninę architektūros tarybą, sudaromą Architektūros įstatymo nustatyta tvarka, su prašymu įvertinti, ar statinio projektas atitinka šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalies reikalavimus.

Siekiant apriboti statinio rekonstravimo sąvokos taikymo tais atvejais, kai iš esmės vykdoma naujo statinio statyba, galimybes siūloma nustatyti šios sąvokos taikymo sąlygas pastatams.

Siekiant apriboti galimybes taikyti neproporcingą pažeidimams įmokos už savavališkos statybos įteisinimą dydį interpretuojant sąnaudų vertės dydžius, siūloma keisti šios įmokos apskaičiavimo formulę bei principus.

Siekiant išvengti teisės aktų nuostatų nesuderinamumo ir palengvinti perkančiosioms organizacijoms ar pirkimų subjektams statinio projekto vykdymo priežiūros paslaugų įsigijimą, Įstatymo projektu siūloma patikslinti ir papildyti pagrindus, kuomet kitas projektuotojas, neprojektavęs statinio, turi teisę vykdyti statinio projekto vykdymo priežiūrą, jeigu statytojas (užsakovas), būdamas perkančioji organizacija arba perkantysis subjektas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo arba Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo nuostatomis, negali sudaryti statinio projekto vykdymo priežiūros paslaugų sutarties su projektuotoju, parengusiu statinio projektą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Dėl poveikio atitinkamai sričiai. Įstatymo projekto nuostatos leistų sudaryti administracines, organizacines ir finansines prielaidas statybos sektoriaus pažangos ir plėtros skatinimo politikos įgyvendinimui paskyrus šioje srityje veikti atskirą instituciją. Įstatymų projekto nuostatos sudarytų prielaidas gerinti statinių projektavimo, statybos darbų kokybę per efektyvesnę statybos dalyvių, statybos produktų bandymo laboratorijų, sertifikavimo įstaigų atitikties nustatytiems reikalavimams priežiūrą. Įstatymo pakeitimai atspindėtų realias statytojo galimybes statyti statinius savo jėgomis. Siūlomais pakeitimais yra didinamas deklaracijas apie statinio statybos užbaigimą ar pažymas apie statinio statybą be nukrypimų nuo esminių statinio projekto sprendinių tvirtinančių subjektų skaičius, taip išplečiant paslaugų pasiūlą. Mažinamas atveju, kada deklaracijas apie statybos užbaigimą turi tvirtinti ekspertizės (dalies) rangovas skaičius leis sumažinti administracinę naštą statybos dalyviams.

Dėl poveikio valstybės finansams. Įstatymo projektų priėmimas pareikalaus papildomo finansavimo, nes numatomos papildomos Vyriausybės įgaliotos įstaigos funkcijos, kurių įgyvendinimui reikės papildomų išteklių. Numatoma, kad finansavimo poreikis Vyriausybės įgaliotos įstaigos funkcijoms kasmet būtų nuo 500 000 Eur, priklausomai nuo iškeltų uždavinių konkrečiais metais įgyvendinant šiai įstaigai priskirtas funkcijas ir infliacijos rodiklius.

Dėl poveikio viešojo valdymo sistemai. Įstatymų projektų priėmimas iš esmės prisidėtų prie teigiamo poveikio viešojo valdymo ir sprendimų, jų priėmimo proceso skaidrumo ir efektyvumo. Valstybėje atsirastų įstaiga, kuri sistemingai vykdytų statybos ir su juo susijusiuose sektoriuose vykstančių procesų stebėseną, vertinimą, atliktų tyrimus, reikalingus visuomenei aktualiams valstybės politikos statybos srityje formavimo ir įgyvendinimo sprendimams pagrįsti ir priimti.

Efektyvesnė statybos dalyvių, pastatų energinio naudingumo sertifikavimo ekspertų atitiktis kvalifikaciniais reikalavimams priežiūra sudarytų prielaidas didinti šių subjektų atsakomybę, stiprintų jos neišvengiamumo pojūtį, taip sudarydama esmines prielaidas gerinti jų veiklos kokybę ir statinių projektavimo, statybos darbų kokybę, kartu mažinant kitų institucijų veikiančių šioje srityje našą.

Patikslinimas, kad ūkio ar mišrų statybos organizavimo būdą turi teisę pasirinkti fiziniai asmenys, statantys naują, rekonstruojantys, remontuojantys ar griauinantys, vienbutį gyvenamąjį namą iki 300 m² ar nesudėtingąjį statinį ir jų priklausinius, padės išvengti dviprasmiškų, konfliktinių situacijų tarp statytojo ir statybą kontroliuojančių institucijų, skaidrins situaciją.

Dėl naujų pareigų suteikimo ekspertizės projekto (dalies) ekspertizės rangovams poveikis viešojo valdymo sistemai nenumatoma.

Dėl poveikio administracinei naštai.

Priėmus teikiamų įstatymų projektus, neigiamų pasekmių nenumatoma. Sumažinus deklaracijos apie statybos užbaigimą tvirtinimo atvejų skaičių, mažės administracinė našta statybos dalyviams. Perdavus Vyriausybės įgaliojimai įstaigai paskirtųjų įstaigų, TVĮ vertinimo, paskyrimo, koordinavimo, stebėsenos, paskyrimo galiojimo sustabdymo, paskyrimo galiojimo sustabdymo panaikinimo ir paskyrimo panaikinimo, statybos inžinieriaus profesinės kvalifikacijos pripažinimo funkcijas administracinė našta statybos dalyviams nepasikeis.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti Įstatymų projektai įtakos kriminogeninei situacijai neturės.

Dėl antikorupcinio vertinimo išvados paklausimas pateiktas Specialiųjų tyrimų tarnybai derinimo metu.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų projektai darys teigiamą poveikį statybos verslui ir jo plėtrai, nes bus užtikrinamos vienodos konkurencijos sąlygos per tolygesnę atitiktį kvalifikaciniais reikalavimams. Turint instituciją, kuri užtikrintų statybos sektoriaus pažangos ir plėtros skatinimo politikos įgyvendinimą, būtų sudarytos galimybės skatinti Lietuvos statybos sektoriaus konkurencingumui ir veiklos kokybei, efektyvumui reikalingų inovacijų ir iniciatyvų, kurių įgyvendinimas per verslo iniciatyvas nevyksta arba vyksta fragmentiškai ir dėl to nesusidaro reikiamas pokytis, proveržis ir (ar) galimybė sektoriui sukurti daugiau pridėtinės vertės ir būti konkurencingam (pvz., statybos sektoriaus skaitmeninio priemonių kūrimo, plėtros, tvarumo principų skatinimo, medienos naudojimo statinių konstrukcijose skatinimo, duomenimis grįstiems politikos formavimo sprendimams priimti informacijos parengimo), įgyvendinimą.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Nėra

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai ir jų susiję įstatymo projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas, Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Aplinkos ministerija atsakinga už teisės aktų parengimą, suderinimą ir priėmimą arba pateikimą Vyriausybei: Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 12 d. įsakymą Nr. D1-880 „Dėl Statybos techninio reglamento STR 1.02.01:2017 „Statybos dalyvių atestavimo ir teisės pripažinimo tvarkos aprašas“ patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 12 d. įsakymą Nr. D1-878 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Statybos sustabdymas. Nebaigto statinio registravimas ir perleidimas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“, STR 1.01.04:2015, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. liepos 4 d. nutarimą Nr. 674 „Dėl Atitikties vertinimo įstaigų paskyrimo atlikti techniniuose reglamentuose nustatytas atitikties vertinimo procedūras ir notifikavimo bei notifikuotųjų įstaigų veiklos priežiūros taisyklių patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimą Nr. 534 „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 2 d. įsakymą Nr. D1-848 STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“ ir kitus teisės aktus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektui įgyvendinti reikės nuo 500 000 Eur eurų kasmet valstybės biudžeto lėšų, priklausomai nuo iškeltų uždavinių Vyriausybės įgaliotai įstaigai įgyvendinant jos funkcijas konkrečiais metais ir infliacijos rodiklių.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymų projektų rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno Eurovoc terminus, temas bei sritis

Nėra.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
